

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lauacrum concienzie omnibus sacerdotibus perutile

Jacobus <de Gruytrode>

[Leipzig], 1495

Capitulu[m] quintu[m] De magna dignitate sacerdotu[m] qua p[ro]pter
merito debent esse sancti

urn:nbn:de:hbz:466:1-30750

Capitulum
De magna dignitate sacerdotum qua propter me-
rito debent esse sancti

Quintum.

Capitulum.v.

Magna enim puritate et sanctitate pollere debent omnes celebrantes et comunicantes qui suscipiunt sanctum sanctorum. Nam christi sepulchrum valde est gloriosum in quo corpus christi iacuit mortuum per triduum modo multum digniora debent esse sacerdotum corda in quibus a morte resuscitatus quotidie dignetur inhabitare et glorificari. Sed beatus est veter qui novem mensibus ipsum mortalem portavit. beata debent esse corpora sacerdotum in quibus filius dei frequenter sibi hospitium assumit. Si beata sunt verba. que paruulus sumpsit sanctum debet esse os eius qui christi corpus summit et eius sanguinem bibit. Ne igitur macules os tuum per stultiloquium quo dei corpus accipis mundissimum. Et manus tue non polluantur peccatis quibus illud sanctissimum corpus tangis. Venter crapula non ingredietur in quam venerabilis hospes recipiet. Accedite ergo quanta puritate et timore ad illud nobilissimum sacrificium obsecratis accedere quod est christus dei filius. Quia in re omnipotens deus dignificat hic et in celesti patria si sacerdotaliter vixerit. Nam primo dignificavit eos super omnes reges et principes. Jeremias. Ecce constitui te super gentes et regna. et hoc in isto patet. quia dignitas sacerdotalis habet consecrare reges. sed omnes reges et principes non possunt facere unum sacerdotem. Et non est princeps tam magnus qui teneatur cervicem suam inclinare coram sacerdote in confessione loco dei quia vicarius est. Et breviter deus sacerdotes exaltavit super omnes creaturas. Unde quidam doctor ait. Si conditione estis homines dignitate estis super omnes homines. Nam sacerdos est altior regibus sanctior angelis. et creator sui creatoris. Secundo honoravit eos in temporalibus dando eis illa que eis serviunt. scilicet decimas. oblationes. testamenta primitias pro sustentatione eorum.

Solum

rr.

potis ut quicquid deo seruiant in spiritualibus **T**ercio ho-
norauit eos per iuris emunitatem. conferendo eis sic quod nullus ter-
renus princeps super eos iuris dictionem habeat. nec aliquis
hominum secularium audeat violentas manus in eos inicere
nec etiam in accolitum et conuersum. **O**ppositum faciens eo facto
est excommunicatus maiori excommunicatione tam in celo quam
in terra. ymo deus sic precepit eos ut nullus audeat perturbare
verbis nec factis quia reputat sibi factum. **U**n loquitur per Za-
chariam prophetam. **Q**ui tangit vos quasi qui tangit pupillam
oculi mei. **E**t per psalmum. **N**olite tangere cristos meos. **U**nde
dixit dominus ad moysen et aaron. **B**enedicite benedicientibus
vobis. **I**tem nullus princeps audeat exactiones facere in cle-
rum. **I**tem nec aliquis debet recipere pedaggiu a clericis. nec
a prebenda excommunicatione absolui potest. nisi resoluat. **Q**uarto
honorauit eos in hoc quod commisit eis animas fidelium id est
sanctam ecclesiam catholicam. scilicet omnes credentes de quo
Crisostomus ait. **C**elo et angelis et omnium creatura honorabilior est
ecclesia. **C**ristus etiam amplius dilexit quam seipsum. **U**nde de
celo venit ad terram et pro ea mortem sustinuit amaram. et in deo
dat ei corpus suum in cibum et sanguinem in potum. **E**t de ipsis sa-
cerdotibus dixit. **V**os estis lux mundi. **N**am sicut mundus nihil
esset sine luce sic ecclesia nihil esset sine sacerdotibus. **Q**uinto
honorauit eos in hoc quod vult ut stricte obediant eis loco sui
ab omni hominibus. **L**uce. **Q**ui vos audit me audit. **E**t
qui vos spernit me spernit. **E**rgo obedire debet eis tamquam cri-
sto ut quando precipiunt hominibus ieiunare. festinare debent
tenere et eis obedire tamquam si christus preciperet. **S**ed qui non obe-
diunt illis comminat dominus. **L**eui. xvii. dicens. **Q**ui super-
bierit nolens obedire sacerdotibus impii morte moriatur. **E**t
emplum dathan abiron et chore qui rebelles fuerunt moysi et
aaron. ite terra eos vivos absorbit. vini enim resederunt in
infernum. **S**exto honorauit eos dando eis potestatem ligandi et
soluendi omnes homines ab eorum penis et vinculo mortis

mat 5

Math. xvj. Quodcumque ligaueris etc. Et potestas vno modo intelligit de excommunicatione que est gladius spiritualis et est multum timenda. Alio modo de absolute peccatorum. Unde episcopus quando ordinat sacerdotes exultat in eos. ut habet. In **I**han. xx. et dicit. Accipite spiritum sanctum. **S**eptimo honoravit eos quia vocantur angeli in scripturis. **I**n **G**regori. Omnes qui sacerdotum censent nomine angelum vocantur. quia habent similitudinem angelorum. **P**rimo. quia angelorum est ministrare deo et hominibus. Sic et sacerdotes habent ministrare deo die noctumque in septem horis canonicis et hominibus cum septem sacramentis. **S**ecundo quia angelus est vita purus sic quilibet sacerdos tenet esse castus et ducere angelicam vitam. Unde in danieli habetur. Abstinentia a nuptiis est angelorum abstinentia et vita. **T**ertio angeli habent informare et amovere homines per bonam inspirationem. sic et sacerdos per verbum dei. **Q**uarto angeli habent deum laudare vniuersum per se. **L**audate dominum omnes angeli eius. Sic sacerdotes quotidie habent et tenent laudare deum in diuino officio. **S**exto honoravit eos in hoc. quod sacerdos est aliquantulum similis virgini marie. **P**rimo sic. Sicut beatissima virgo maria quibusque verbis concepit. ut habet **L**u. x. Fiat mihi secundum verbum tuum. sic sacerdos per quibusque verba christi corpus conficit. Et sicut in medietate per consensum marie fuit totum corpus christi in utero eius. Sic in medietate post prolationem verborum consecrationis transsubstantiatur panis in verum corpus christi. **S**ecundo sicut beata virgo maria christum post partum in manibus portauit. Sic sicut sacerdos christum post consecrationem coram omni populo manibus lenat. et eum ad infirmos portat. **T**ertio sicut beata virgo prius fuit in utero matris sue sanctificata ante quam christum concepit. **U**niuersum per se. Sanctificauit tabernaculum suum. altissimum. Sic sacerdos ante quam ordinatur et sanctificatur ab episcopo suo non consecratur quia sine ordine non habet consecrari. Unde laycus. **Q**uod tunc quibusque sanctus nihil faceret etiam si verba consecrationis diceret

duo
 l. viii

fol. xlv

Tercio honorauit eos sup̄ āgelos in dignitate custodie
 quia sacerdos habz in custodia plures animas sibi a deo cō
 missas. sicut plebanus totā parochiam. ep̄s totum ep̄sco
 patū. papa totū mundū. **S**z āgelus hz custodire solū vnā
 animā. **I**n Bern. Magna dignitas amari. vt vna que
 qz ab ortu natiuitatis i sui custodia habet āgelus sibi depu
 tātū. **S**ecūdo in tāgendo et sumēdo corpus cristi. **T**am
 angelorum est videre dēū. **M**ath. xvij. Angeli eorū semper
 vident faciem patris mei qui in celis est. **E**t i hoc sacerdos
 est maior angelo qui videt et tāgit et cū hoc sumit qd non
 est datus angelo. **T**ercio cōsecrando corpus xp̄i. et sic in
 hoc sacerdos nō soluz angelos sed etiā dignissimas virgines
 mariā aliquo modo precellit. quia ei nō ē data talis pt̄as
 scz cōsecrādi. **A**nte sacerdos minimus potest in terris quod
 nō potest maxim⁹ angelus in celis nec dgo maria. ymo et
 tibi sacerdoti christus dñs deus tuus ad tuam cōsecratōez
 obediēs est mox sub sp̄ibus panis et vini presens est. **I**n
 Bern. **V**enerāda dignitas sacerdotū in quorū manibus
 dei filius tanq̄ in utero virginis incarnat. **A**mbro. **N**ō
 dubites assistere āgelos quādo xp̄s p̄sens est i altari in ma
 nib⁹ sacerdotū. **P**ropter quas dignitates omēs. potest dē⁹
 dicere sacerdotib⁹ illud. ysa. v. **Q**uid ultra debui facere et
 nō feci. **D**uos sacerdotes. **E**go omnes caritatē vobis ostē
 di et tedi meip̄s vobis ad cōsecrandū. tractādū et sumen
 dū et oēm pt̄atem meā sup̄ omēs hoīes. **E**t quēcūqz sol
 ueritis erit solut⁹ corā me. et quicquid ligaueritis aut ex cō
 mūnicaueritis erit ligat⁹ aut ex cōmunicatus apud me in ce
 lis. **E**t tedi vobis maiore pt̄atez q̄ habēt omēs āgeli et oēs
 sc̄i in celis. ymo quā amātissima mater mea videlicet in cō
 secratōe eucaristie in qua vobis semp obediēs suz. ymo et i
 felicissimo et criminoso sacerdoti sic sanctissimo. et exaltauit
 vos sup̄ oēs creaturas. et vos viceversa cōtēnit me et p̄ci
 tis me a vobis tanq̄ mortuū abortiuū q̄ p̄icitur a matre. et

tantū pīpissima qđ retro tanuā pīcitur cōsumpto pomo. In
 hoc videlicet qđ plus diligitis mulierculas peccatrices vras
 in felicissimas scubinas. et fetidissimā luxurie delectatōem
 que momentanea est quā me summū bouū ⁊ celestē solatō
 nez et gaudia eterna. Insuper et vos me quotidie crucifigi
 tis. ⁊ in immūdiissimā cloacā vram pīcitis. plenā peccatis et
 omnīū immūdiācia rociēs quotiēs celebrabitis nec valz ves
 tra p̄fessio nec absolutō. qz in vobis nō ē vera p̄tricio inte
 rim qđ suaris tales meretrices in domib⁹ vris ⁊ nō firmē
 receditis ab omni malo actu et volūate peccādi. **Nec Ver.**
Omī frater quid tibi cū mulierib⁹ qui cū deo in altari sa
 bularis. **P** quid tibi cōmune est cū corpore xpī qui p̄ carnis
 feditate factus es mēbrum antecristi idest dyaboli. Et itē
 omēs maledictōes quas spūitū sanct⁹ per os dauid p̄nū
 ciavit venient sup vos. qz nolūstis benedictōem ⁊ elonga
 bitur a vobis et veniet sup vos sacerdotes criminosos male
 dictōes pessime et damnose. **Juxta illud Mala.** Ego male
 dictā maledictōib⁹ vris. Quas maledictōes si quis bona fi
 de ⁊ cōscientia attēderz nequaq̄ in peccāto mortali celebra
 ret. **Christus** igit̄ cōqueritur patri angelis ⁊ homībus ⁊ sa
 cerdotib⁹ indigne celebrātibus dicēs. **Et dixerūt in escam**
meā fel. Et itē spūitū sanct⁹ p̄ os dauid dicit. **Siat mēsa eoz**
corā ipsis in laqueū quo spūaliter transgluciant. **Propter**
hec igit̄ grania picula dicit ap̄tus. i. **Corin. ii.** **Probet autē**
se ip̄m hō. Nō p̄batus nullaten⁹ accedat. Et si ad centum
 ānos dberet vīvere minus peccat si nūq̄ accedat q̄ si q̄s
 solūmodo semel indigne accedit. **Tā oza** subito ē mortuus
 qui manū ad archā extēdit. quia eadē nocte vroz suaz co
 gnovit. **Qua igit̄ p̄sumptōe** prespiter qui cū sua cōcubina
 ac meretricē pollut⁹ est. ad altaris sacrificiū qđ infinitū di
 gnus ē q̄ archa audeat accedere. **Talis in nocte** sacrificat
 beelzebub. in crastino sacrificat corp⁹ iesu xpī. **In nocte** ap̄le
 ctur filiaz veneris. in crastino ofendat filiū x̄ginie. **Judi**

quid dicat tibi dñs iesus. **V**inda ofenlo filius hois tradis. Et ex post ei subiungit meli' tibi esset si nar' nō fuisses. **N**az tales sacerdotes triplex cōmittūt peccatū videlicet homicidi us in primū p dīctōem in dēū patricidiū in prēm. qz idē dñs noster iesus xps est primus nō deus 7 pater. Et omia mala hec sunt in clero. qz in sacra scriptura nō studeat. **N**az q inter mortales inimicos esset pstitue' grās sibi referret qui gladiū ei cōcederet ut p quē suos hostes posset pugnare. **N**os igit in medio trū hostiū habitam' qui nos pinere festināt videlicet caro mūd' 7 dyabolus. **C**ōtra q's hostes quilibet nīm debet accipere gladiū qui in celis est fabricat' et p filiū dēi nobis trāmissus de quo saluator noster ait. **E**o veni mittere pacē i terrā sed gladiū. isto gladio poteris istos hostes facili' expugnare. **E**t iste gladi' nō ē aliud nisi sacra scriptura. p quā crist' tribus vicibus vicit dyabolū euz impugnantē dicēs. **S**i filius dēi 7c. **E**t qz cuilibet iste gladius necessari' est. **I**tes x ipso dicit cristus in euangelio. **Q**ui non habet gladiū videlicet sacre scripture vēdat tunicā suā et emet gladiū. **I**n quo instruimur q' patrimoniu. tunicas. eq's 7 cetera vēdere debem' et totū quod habem'. ut gladium verbi dēi et sacre scripture habere possim' ad cognoscēdūz quid facere aut dimittere debeam'. **C**ū quo gladio it' est sacra scriptura possum' nos 7 subditos nostros ducere ad celestē patriā. **N**otādū tamē est q' quadruplex ē kathedra doctor. **I**n prima sedent qui nec bene docēt nec bene faciūt. qui nec sciāz nec psciētiāz habent ut pastores mali qui nec p'dicāt nec bene viuūt. **I**n scōi sunt qui bene p'dicant et male viuūt. **I**n in euāge. **S**up kathedra moysi sederunt scribe 7c. **T**ales em sunt in via eterne dānatōis. **I**n Tercy sunt qui nō. docēt nec p'dicāt sed bene viuūt. ut qui paucā habēt sciēciā. sed magnā et bonā psciēciam. tales sunt in via salutis. si nō sunt curati. quia melius ē habere magnā psciēciā 7 puam sciām. quā magnā sciām 7 nullā psciēciā.

Marty
Luce 22

Mat, 23

Marty
magno
p'ncipaliter
d' n' magno
nullus p'ncipaliter

Capitulum

primi sunt in via salutis. secundi in via eterne damnationis
 Et de his ponam duo exempla. **¶** Quartum vero sunt sedentes in
 cathedra qui bene docent et bene viuunt qui habent magnam sci-
 entiam cum magna et bona conscientia. et isti sunt optimi et laudabi-
 les. **¶** Exemplum primi refert petrus clumacensis. quod esset quidam
 deuote. quod alias missas legere nesciret. Quia in re accusatus
 est apud episcopum. et ideo ab officio suo suspensus est. Cum
 autem episcopus in magna festiuitate per cimiterium ad matutinas
 transiret. contra eum surrexerunt mortui dicentes. Ille episcopus
 nullas missas dat nobis insuper et capellanum nostrum abstin-
 lit. sed certe nisi emendauerit cito morietur. Quo audito episcopus
 sacerdotem officio suo restituit. intelligens quod bonus et iustus
 esset quibus ignarus. Et deinde etiam episcopus libenter pro defunctis
 celebravit. quod multum fructuosus est homini quia ipsi de-
 functi in purgatorio existentes sunt filii dei qui liberari a car-
 ceribus purgatorii in conspectu summe dei pro suis oratoribus
 orabunt. **¶** Simile etiam exemplum legit in legenda sancti Tho-
 mas cantuariensis episcopi. qui etiam unum deuotum simplicem presbiterum
 suspedit ab officio propter ipsius ignorantiam. quod nesciuit lege-
 re missas nisi Salue sancta pa. quam omni die cordi time legit
 Beata igitur virgo apparuit ei et dixit ad eum Dic ad episcopum ut
 te restituat ad officium tuum. in signum huius dic sibi. quod reforma-
 ui sibi clericum suum. et sanctus Thomas. respexit clericum suum et in-
 nit reformatum et credidit presbitero et mox eundem restituit suo
 officio. et assumpsit eum ad curiam suam ut quotidie sicut prius
 celebraret officium suum in honore sanctissime marie virginis
 Et sic bene et salubriter potest stare pauca scientia cum bona et lu-
 crida conscientia. **¶** Ita qui verum bene scit satis est quod cetera nescit. sed
 magna scientia sine conscientia est valde damnosa. de quo dicam tibi
 exemplum mi frater. quod cum magna deuotione debes attendere
 et te secundum hoc regere. ne tibi talia contingant. quod es magister artium. et
 prosequens presbitero est tua scientia. sed videri vbi sit tua conscientia

M. P. m.

Quidam magister erat piscus famosus et fons omnium arcium. sic
 quod non erat similis sibi in tota universitate. qui tandem cepit
 marie egrotare. Ingrederentur autem magistris sociis suis et
 amicis suis ad consolandum eum. Infirmus vero magister cepit
 coram eis amarissime flere et sic velud in contritione maxima
 de hoc seculo migravit. Habebat autem unum specialissimum so-
 cium et amicum quem per omnibus aliis diligebat. cui quadam no-
 cte. tristis et squalidus in umbra obscura apparuit. Quae il-
 le intuens vehementer obstupuit et dicebat. Ac magister ama-
 rissime quid praecedit hic habitus obscurus. Cui ille Socie-
 mi carissime. noueris me in tollerabilibus penis eternaliter
 cruciari vulcum benignissimi mei creatoris per doloris in spe-
 cturum. Cui ille ait. Magister perclare nunquid profuit vobis sci-
 entia vestra perclara gloriosa. ymo etiam in extremis contrito la-
 crimosa. Cui ille. Nosti quid apostolus dicat. **N**ialis homo
 non percipit ea que dei sunt. Et iterum scriptum est. **P**erda sapie-
 tiam sapientium et prudentiam prudentium reprobo. **U**bi sa-
 piens. ubi scriba. ubi inquisitor huius seculi. hec et similia ni-
 hil curavi. **N**az scientiam meam non curavi ornare bona con-
 scientia. Et scientia mea plus profuit mihi ad eternam damna-
 tionem. quia nullus audebat me corrigere cum ego eras magister
 omnium aliorum per totam universitatem. et in his que dei sunt
 nihil curavi seu delectabar. sed solum in his que sunt mundi et
 vane glorie multum delectabar supra modum. **S**ed queris cur
 mihi non profuit lacrimosa contritio. **R**espondeo quod non stetit primit-
 tiplei offensa mei creatoris sed quod me amicos meos dilectos
 amittere oportebat hec fuit causa mei fletus. **E**cce fide christi
 anima legi instrui et defendi. ac similiter tenui. sed nullis bo-
 nis operibus eam ornavi. **E**t verbis quod in euangelio dicit
Mat. 6
 sed qui facit voluntatem patris mei non curavi adimplere et ideo
 peccet sed in explicablem penam. tanquam abortivus et pissima
 omnium clericorum. **E**t his dictis disparuit umbra. **E**t ideo **Ber.**

Sextum.

Capitulum
ait. Sapiens est qui relinquit secularia tanquam mala presentia
et vana et desiderat futura et eterna gaudia tanquam optima
Sira ergo et regira te pedibus usque ad verticem. De ventre
ad dorsum et nunquam iuuenis requiem. Douec inuenies
Christum hic per gratiam et illic per gloriam

De sacerdotibus curatis nescientibus predicare.
Et si sciunt nolunt. **C**apitulum. vij.

Sunt quidam sacerdotes qui curas animarum habent et predicare nesciunt et si sciunt non tamen predicant. De quibus sollemnis doctor hainricus de Gaudano in libro suo. riiij. dicit. quod isti curati sunt in statu damnationis qui predicare nesciunt. aut qui sciunt non tamen predicant sed quod requirit indigentia populi tempore opportuno. Et postea subdit. Quod minus ydoneus tenens curas animarum cum videt quod magis ydoneus potest haberi studere debet ut magis ydoneus proficiat. Alioquin videtur tanquam raptor spoliare et priuare populum omnium profectu quam a magis ydoneo posset habere. Sed heu ista et plura alia que ad clericos et sacerdotes requirunt non aduertunt. infecti lepra. superbie et cupiditatis. Ante dominum dicit ad beatam Brigittam. Ego elegi clericum qui voluntatem meam voce clamaret et ope ostenderet. Sed ipse clericus factus est leprosus et mutus. Quia omnis qui querit in clero videte pulchritudinem morum et virtutum recurrit retro turbam visu et abhorret accedere ad eum propter lepra superbie et cupiditatis sue. Si vero querit eum audire mutus factus est clericus a dei laude et garrulus ad laudes proprias. Quomodo ergo aperiet via ad celestem patriam acquirendam si ille non est abilis qui debet peccare. Et quomodo audiet sanitas illa celestis si ille mutus est qui debet clamare. Nam non solum non studet dei gloriam et honorem querere quomodo lucret deo animas. sed solum quomodo